

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA/ KANTON
ŽUPANIJSKI/KANTONALNI SUD U MOSTARU
Broj: 58 0 P 129372 16 Gž
Mostar, 13.02.2020. godine**

Županijski/Kantonalni sud u Mostaru u vijeću sastavljenom od sudaca Silvane Šuman, kao predsjednik vijeća, Milene Perić i Zuhre Hodžić-Seknić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljica 1. ----- i 2. -----, obje zastupane po punomoćniku -----, odvjetniku iz Mostara, protiv tuženih: 1. HYPO Steiermark Kraftfahrzeug und Maschineneleasing GmbH, 8010 Graz, Joanneumring 20, Austrija, zastupan po punomoćniku Predragu Radovanoviću, odvjetniku iz Sarajeva, 2. ----- i 3. -----, radi utvrđenja ništavosti, utvrđenja suvlasništva i nedopuštenosti ovrhe, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 P 129372 13 P od 26.11.2015. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 13.02.2020.godine, donio je sljedeću;

P R E S U D U

Žalba tužiteljica u odnosu na primarni tužbeni zahtjev (stavak I izreke) se odbija i u tom dijelu prvostupanjska presuda potvrđuje.

Žalba tužiteljica u odnosu na eventualni tužbeni zahtjev (stavak II izreke) i troškove postupka (stavak III izreke) se uvažava, ukida prvostupanjska presuda u tom dijelu i vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o Ź e n j e

Presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 P 129372 13 P od 26.11.2015. godine, odlučeno je:

„**Odbija se** tužbeni zahtjev kojim tužiteljice traže da se utvrdi ništavim Sporazum radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama, zaključen 16. 7. 2001. godine pred javnim bilježnikom Mladenom Matoš iz Zagreba br. OU-1334/2001-1, te da samim tim nije moglo biti zasnovano založno na nekretninama upisanim u z.k. ul. br. 474 k.o. Gradnići.

Odbija se eventualni tužbeni zahtjev za utvrđenje da su tužiteljice temeljem bračne zajednice suvlasnice sa po ½ na nekretninama označenim kao k.č. 683/1 i k.č. 683/5 upisane u z.k. ul. 474 k.o. Gradnići, da se na osnovu ove pravomoćne presude izvrši ispravka upisa na način što će tužiteljice, drugotuženi i trećetuženi u B vlasničkom listu biti upisani sa suvlasničkim dijelom od ¼ dijela; da se utvrdi da izvršenje prvotuženog kod Općinskog suda u Mostaru broj I 121031 I u suvlasničkom dijelu

tužiteljica nije dopušteno; da se naloži prvotuženom da tužiteljicama nadoknadi parnične troškove.

Dužne su tužiteljice nadoknaditi prvotuženom parnične troškove u iznosu od 2.919,20 KM, u roku od 30 dana.“

Protiv navedene presude žalbu su blagovremeno izjavile tužiteljice iz svih žalbenih razloga propisanih odredbama članka 208. ZPP-a. U žalbi od bitnog navode da je neprihvatljivo obrazloženje da tužiteljice nisu aktivno legitimirane tražiti ništavost Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama i da je ništavog istog trebao cijeliti Općinski sud u Čitluku iz razloga što se u skladu sa odredbom članka 109. ZOO-a na ništavost može pozivati svaka zainteresirana osoba. Tužiteljice su itekako zainteresirane da se u postupku utvrdi ništavost, jer Sporazum nije u skladu sa Zakonom o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu odnosno Haškom konvencijom o ukidanju potrebne legalizacije stranih javnih isprava od 05.10.1961. godine. Vezano za eventualni tužbeni zahtjev ističu da su založene nekretnine bračna stečevina, da su u braku izrodile po četvero djece i fizički i financijski sudjelovale u izgradnji kuća, pa osnovano traže da se utvrdi da im pripada po ½ svega što su u braku stekle. Da je sud ukoliko je smatrao da je tužbeni zahtjev neuredan trebao tražiti uređenje tužbe odmah po dostavljanju iste a ne na glavnoj raspravi. Predmetne nekretnine nisu založene za podmirenje tekućih potreba bračne zajednice, nego su njihovi bračni drugovi založili iste da pomognu prijatelju koji je obavljao gospodarsku djelatnost, a zbog nepodmirenih obveza „Vice Komerc“ d.o.o. Mostar, za što one nisu dale suglasnost za zasnivanje hipoteke i na njihovom suvlasničkom djelu na koje imaju pravo po osnovu bračne tečevine. Predlaže da ovaj sud uvaži žalbu, pobijanu presudu preinači na način da u usvoji primarni odnosno eventualni zahtjev, te da se obveže tuženika da tužiteljicama naknadi troškove postupka ili da istu ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Prvotuženik je dao odgovor na žalbu.

Žalba je neosnovana u odnosu na primarni tužbeni zahtjev, a osnovana u odnosu na eventualni tužbeni zahtjev.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i razloga na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, temeljem odredbe članka 221. ZPP, odlučeno je kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga;

Pravilno je prvostupanjski sud odlučio kada je odbio primarni tužbeni zahtjev tužiteljica, ali ne iz razloga navedenih u prvostupanjskoj presudi, nego iz slijedećih razloga:

Točni su navodi žalbe tužiteljica da su iste aktivno legitimirane u smislu članka 109. ZOO-a tražiti utvrđenje ništavosti predmetnog sporazuma, međutim Haška konvencija, na koju se poziva žalba, dala je mogućnost državama članicama (potpisnicama Haške konvencije), da ukinu potrebnu legalizaciju javne isprave. U tom

cilju dvije države članice mogu da zaključe bilateralni sporazum (o pravnoj pomoći i sl.), prema kojem priznaju javne isprave druge potpisnice bez potrebe legalizacije.

Stranim javnim ispravama u smislu Haške konvencije od 5. listopada 1961. godine između ostalog smatraju se i javnobilježničke isprave.

Člankom 17. stavak 1. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima propisano je da isprave koje je izdao ili ovjerio u propisanom obliku sud ili drugi nadležni organ države ugovornice, te su potpisane i na njime je otisnut pečat nadležnog organa, nije potrebno dalje ovjeravati za upotrebu na teritoriju druge države ugovornice, dok je stavkom 2. istog članka propisano da se prvi stavak ovog članka odnosi i na prijepise i fotokopije isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ

Dakle, na osnovu navedenog bilateralnog ugovora u Bosni i Hercegovini se neposredno priznaje javnobilježnička isprava iz RH kao što je predmetni Sporazum radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama zaključen 16. 7. 2001. godine pred javnim bilježnikom Mladenom Matoš iz Zagreba br. OU-1334/2001-1. Stoga je žalba tužiteljica u odnosu na primarni tužbeni zahtjev neosnovana.

Međutim, vezano za eventualni tužbeni zahtjev ovaj sud smatra da je pogrešan pravni pristup prvostupanjskog suda u rješavanju ovog predmeta imao za posljedicu povredu odredaba parničnog postupka kojima se regulira formalna pravilnost zahtjeva kojim se traži pravna zaštita, odnosno urednost tužbe, zbog čega činjenično stanje nije pravilno i potpuno utvrđeno, a to je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Stavkom I izreke eventualnog tužbenog zahtjeva tužiteljice traže da se utvrdi da su temeljem bračne zajednice suvlasnice sa po $\frac{1}{2}$ na nekretninama označenim kao k.č.683/1 i k.č.683/5, te da su tuženici dužni trpjeti da se tužiteljice na navedenim nekretninama upišu kao suvlasnice sa dijelom od $\frac{1}{4}$, dok u činjeničnom opisu jasno navode: da je ----- dana 10.12.1983. godine sa tuženim ----- zaključila brak u kojem se rodilo četvoro djece, te su tijekom 1985 počeli sa izgradnjom kuće na k.č.683/1, a da je ----- dana 07.11.1985. godine sa tuženim ----- zaključila brak u kojem se rodilo četvoro djece, te su i oni tijekom 1985 počeli sa izgradnjom kuće na k.č.683/5, a koje činjenice između tužiteljica i drugo i treće tuženika nisu sporne.

Odredbom članka 251. stavak 1. Obiteljskog zakona F BiH propisano je da bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, dok je stavkom 2. istog članka propisano da pokloni trećih osoba učinjeni za vrijeme trajanja bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u bračnu stečevinu, bez obzira koji ih je bračni partner primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona ili se iz okolnosti u času davanja poklona može zaključiti da je poklonodavatelj želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera. Odredbom članka 252. stavak 1. Obiteljskog zakona F BiH

propisano je da su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drukčije ugovorili.

Dakle, u činjeničnim navodima tužbe tužiteljica ----- tvrdi da je suvlasnica temeljem bračne stečevine točno određene nekretnine k.č.683/1, a tužiteljica ----- tvrdi da je suvlasnica temeljem bračne stečevine točno određene nekretnine k.č.683/5, dok je postavljeni eventualni tužbeni zahtjev u suprotnosti sa činjeničnim navodima tužbe.

Prvostupanjski sud odbija tužbeni zahtjev navodeći „*Tužbeni zahtjev sadrži i kontradiktornost, koju punomoćnik tužiteljica po nalogu suda sa glavne rasprave nije pristao da otkloni, što vodi neosnovanosti tužbenog zahtjeva.*“

U skladu sa odredbom članka 66. ZPP-a obveza je prvostupanjskog suda da u postupku prethodnog ispitivanja tužbe ispita postojanje procesnih pretpostavki za vođenje postupka i donošenje meritorne odluku o osnovanosti zahtjeva, pa tek kad utvrdi da su ispunjene, dostavlja tužbu na odgovor i poduzima druge procesne radnje, a u protivnom dužan je pozvati stranku da otkloni nedostatak. U konkretnom slučaju nisu bile ispunjene procesne pretpostavke koje se tiču predmeta spora (formalna pravilnost zahtjeva kojim se traži pravna zaštita) u odnosu na eventualni tužbeni zahtjev.

Kad utvrdi da ne postoje procesne pretpostavke, sud je dužan poduzeti mjere za otklanjanje smetnji za postupanje i odlučivanje, na način što će u skladu sa odredbom članka 336. ZPP-a vratiti tužbu i pozvati tužitelja da otkloni nedostatak u određenom roku koji ne može biti duži od 8 dana uz upozorenje na posljedice ukoliko u određenom roku ne postupi po traženju za uređenje tj. da će se tužba smatrati povučenom odnosno da će sud tužbu odbaciti

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud nije postupio na navedeni način, na što žalba osnovano ukazuje, nego je tek na glavnoj raspravi tražio da tužiteljice urede eventualni tužbeni zahtjev budući je našao da je isti neuredan i kontradiktoran, bez da je tužiteljicama ostavio rok za uređenje i upozorio ih na posljedice ne postupanja po nalogu za uređenje. Navedena povreda odredaba zakona o parničnom postupku utjecala je na donošenje zakonite i pravilne presude.

Prvostupanjski sud će u ponovnom postupku primjenom odredbe članka 336. ZPP-a pozvati tužiteljice da urede tužbu u skladu sa odredbom članka 251. i 252 Obiteljskog zakona F BiH na način da u eventualnom tužbenom zahtjevu svaka od tužiteljica točno označi nekretninu na kojoj je sa svojim bračnim partnerom stekla suvlasništvo u bračnoj zajednici, a potom zavisno od postupanja tužiteljica po nalogu suda za uređenje tužbe u daljnjem postupku će donijeti odgovarajuću odluku u skladu sa zakonom.

Kako je ukinuta odluka o eventualnom tužbenom zahtjevu, ukinuta je i odluka o troškovima postupka, sve sukladno odredbi članka 227 stavak 1. točka 2. i članka 397 stavak 3. ZPP-a.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Silvana Šuman